

श्री
राजस्व न्यायाधिकरण काठमाडौं, मुकाम पुलचोक ललितपुर
इजलास
माननीय अध्यक्ष श्री टेकप्रसाद ढुङ्गाना
लेखा सदस्य श्री वासुदेव खनाल
फैसला
२०७९।०८० सालको निर्णय नं.४०४
पुनरावेदन नं. ०७५-RB-००४१
मुद्दा:- आयकर (२०५९।०६०) ।

कम्पनी रजिष्टारको कार्यालयमा दर्ता कायम रही काठमाण्डौ जिल्ला का. म. न. पा. वडा नं. ६, बौद्धस्थित तारागाउँ रिजेन्सी होटल्स लिमिटेड (स्थायी लेखा नं. ३०००५२६३७) को तर्फबाट अख्तियार प्राप्त रानी वंग.....१ } पुनरावेदक

विरुद्ध

श्री ठूला करदाता कार्यालय, हरिहरभवन, ललितपुर.....१ }
श्री आन्तरिक राजस्व विभाग, लाजिम्पाट, काठमाडौं.....१ } प्रत्यर्थी

शुरु निर्णय गर्ने कार्यालय र अधिकारी

शुरु निर्णय गर्ने कार्यालय:- ठूला करदाता कार्यालय, हरिहरभवन, ललितपुर

शुरु निर्णय गर्ने अधिकारी: प्रमुख कर प्रशासक श्री नवराज भण्डारी

शुरु कार्यालयको निर्णय मिति:-२०६४।०३।३१

प्रशासकीय पुनरावलोकनको निर्णय गर्ने कार्यालय र अधिकारी

निर्णय गर्ने कार्यालय:- आन्तरिक राजस्व विभाग, काठमाण्डौ

निर्णय गर्ने अधिकारी:- महानिर्देशक श्री विष्णु प्रसाद नेपाल

शुरु कार्यालयको निर्णय मिति:-२०७५/०२/२५

उपस्थित कानून व्यवसायीहरु

पुनरावेदकका तर्फबाट:- विद्वान अधिवक्ता श्री रमण कुमार कर्ण

प्रत्यर्थी कार्यालयहरुका तर्फबाट:- विद्वान सहायक न्यायाधिवक्ता श्री संगिता थोकर

अवलम्बित नजीर: x

पुनरावेदक करदाताका हकमा ठूला करदाता कार्यालय, हरिहरभवन, ललितपुरबाट मिति २०६४।०३।३१ मा भएको संशोधित कर निर्धारणको आदेश र सोही आदेश सदर गर्ने गरी आन्तरिक राजस्व विभागका महानिर्देशकबाट मिति २०७५/०२/२५ मा भएको निर्णय समेत उपर राजस्व न्यायाधिकरण ऐन, २०३१ को दफा ६(१) र आयकर ऐन, २०५८ को दफा ११६ बमोजिम करदाताको तर्फबाट परेको प्रस्तुत पुनरावेदन यसै न्यायाधिकरणको क्षेत्राधिकार भित्रको हुँदा प्रस्तुत मुद्दाको संक्षिप्त तथ्य एवं यस न्यायाधिकरणको ठहर यसप्रकार रहेको छः-

तथ्य खण्ड

१. पुनरावेदक करदाता श्री तारागाँउ रिजेन्सी होटल्स लि., काठमाडौंले आ.व. २०५९।०६० को लागि आयकर ऐन, २०५८ को दफा ९६ बमोजिम पेश गर्नुपर्ने आय विवरणमा करयोग्य नोक्सानी रू. ४८,५०,१७,२२५।- कायम गरी नाफा नोक्सानी हिसाव, बासलात सहितको आय विवरण ठूला करदाता कार्यालय, हरिहरभवनमा मिति २०६२।६।३१ मा पेश गरेको।
२. करदाताले पेश गरेका आय विवरण सहितका कागजातहरू, फाँटबारी तथा प्रमाणहरू एवं कर परीक्षणको क्रममा पेश भएका कागजात र प्रमाणहरूको अध्ययन, छानविन गरी सो समेतका आधारमा पेश हुन आएका कर परीक्षण प्रतिवेदन बमोजिम आयकर ऐन, २०५८ अनुसार समावेश गर्नु पर्ने आय, आयमा समावेश नभएको/कट्टी गर्न नपाइने खर्च कट्टी गरेको देखिएकोले सोही ऐनको दफा १०१ बमोजिम संशोधित कर निर्धारण गर्ने प्रयोजनको लागि संशोधित कर योग्य आय कायम गर्नुपर्ने भएकोले सो बमोजिम गर्नु नपर्ने कुनै ठोस सबुत प्रमाण भए पत्र प्राप्त भएको मितिले दिन १५ (पन्ध्र) भित्र पेश गर्न आयकर ऐन, २०५८ को दफा १०१ (६) बमोजिम ठूला करदाता कार्यालय, हरिहरभवन, ललितपुरबाट करदाताको नाममा मिति २०६३।१२।३० मा बिस्तृत सूचना जारी भएको।
३. ठूला करदाता कार्यालय, हरिहरभवन, ललितपुरबाट मिति २०६३।१२।३० मा जारी भएको सूचना करदाताले मिति २०६४।१।०२ मा बुझी लिई संशोधित कर निर्धारण गर्नु नपर्ने सम्बन्धमा करदाताले मिति २०६४।०१।१६ मा पेश गरेको।
४. प्रस्तुत होटलको आ.व. २०५९।०६० को लागि देहाय अनुसार हुने गरी जम्मा रू.३३,९२,६६,२४६।- करयोग्य नोक्सानी कायम गरी आयकर ऐन २०५८ को दफा १०१ बमोजिम संशोधित कर निर्धारण गरी दफा १०२ को सूचना जारी गर्ने गरी ठूला करदाता कार्यालय, हरिहरभवन, ललितपुरबाट मिति २०६४।०३।३१ मा खडा भएको निर्णय पर्चा।

५. ठूला करदाता कार्यालय, हरिहरभवन, ललितपुरले मिति २०६४।०३।३१ मा जारी गरेको आ.व. २०५९।०६० को आयकरतर्फको संशोधित कर निर्धारण आदेशमा चित्त नबुझाई करदाता श्री तारागाउ रिजेन्सी होटल्स लिमिटेड (स्थायी लेखा नं. ३०००५२६३७) ले प्रशासकीय पुनरावलोकनका लागि द.नं. २८९४ मिति २०६४।०६।११ मा आन्तरिक राजस्व विभागमा निवेदन पेश गरेको।
६. करदाताको जिकिर, कार्यालयको प्रतिक्रिया तथा सक्कल फाइल संलग्न कागजात अध्ययन गर्दा आयकर ऐन, २०५८ को दफा ७, १३, १९, २१ समेतका प्रावधान बमोजिम कार्यालयले गरेको संशोधित कर निर्धारण मिलेकै देखिँदा करदाताको दावी पुग्न नसक्ने ठहर्छ भन्ने आन्तरिक राजस्व विभागका महानिर्देशकबाट मिति २०६६।११।१८ मा भएको निर्णय।
७. आन्तरिक राजस्व विभागबाट मिति २०६६।११।१८ मा भएको निर्णय अन्यायपूर्ण हुँदा उक्त निर्णय बदर गरी न्याय इन्साफ पाउँ भन्ने समेत व्यहोराको करदाताले मिति २०६७।२।५ मा यस न्यायाधिकरणमा दिएको पुनरावेदन पत्र।
८. आन्तरिक राजस्व विभागको मिति २०६६।११।१८ को निर्णयमा विवादित शीर्षकहरूको सम्बन्धमा कुनै पनि कुरा नबोली त्यसको व्याख्या विश्लेषण नगरी कार्यालयको निर्णय मिलेकै भनी ज्यादै संक्षिप्त निर्णय (Laconic Judgment) गरिएकोलाई वास्तविक रूपमा न्यायिक निर्णय मान्न मिल्ने नदेखिएकोले बदर गरिदिएको छ। अब पुनः यकिन निर्णय गर्नु भनी पुनरावेदकलाई हाजिर हुन जानु भनी तारेख तोकी आन्तरिक राजस्व विभागमा पठाइदिनु भन्ने समेत व्यहोराको यस न्यायाधिकरणबाट मिति २०७०।११।१३ मा भएको निर्णय।
९. Exchange Fluctuation बाट भएको आम्दानीलाई नाफा नोक्सानी हिसावमा आम्दानी देखाउनुपर्ने व्याज खर्च र नोक्सानीलाई दावी गर्नु पर्नेमा पूँजीकृत गरेको नमिलेको, Deferred Expenses Written off भनी दावी गरिएको विगत आ.व. को खर्च कट्टा नपाउने, अग्राधिकार शेयरको लाभांश भनी दावी गरेको खर्च कट्टी नपाउने समेत आधारमा कार्यालयबाट भएको निर्णय मिलेकै देखिँदा कानून सम्मत ठहर्छ भन्ने समेत व्यहोराको आन्तरिक राजस्व विभागका महानिर्देशकबाट मिति २०७५।२।२५ मा भएको निर्णय।
१०. विपक्षी कार्यालयको कार्य प्रत्यक्ष रूपमा त्रुटिपूर्ण तथा अन्यायिक भएको हुँदा संशोधित कर निर्धारण आदेश तथा आन्तरिक राजस्व विभागबाट भएको प्रशासकीय पुनरावलोकन सम्बन्धी निर्णय बदर गरी अवाञ्छित कर दायित्व, शुल्क र जरिवानाबाट मुक्त गरी न्याय पाउँ भनी करदाताले यस न्यायाधिकरणमा मिति २०७५।५।१२ मा दायर गरेको पुनरावेदन पत्र।

११. यसमा मुलुकी फौजदारी कार्यविधि संहिता, २०७४ को दफा १४०(३) बमोजिम छलफलको प्रयोजनार्थ विशेष सरकारी वकीलको कार्यालयलाई सूचना दिई नियमानुसार पेश गर्नु भन्ने यस न्यायाधिकरणबाट मिति २०७५/०९/१२ मा भएको आदेश।
१२. यसमा पुनरावेदक तारागांउ रिजेन्सी होटल्स लि.को तर्फबाट उपस्थित हुनु भएका विद्वान अधिवक्ता श्री ओम कुमार दाहालले यसै पुनरावेदक भएको पुनरावेदन नं. ०७५-RB-०१०७ (आ.ब. २०७२/०७३) ०७५-RB-०१०६ (आ.ब. २०६३/०६४) समेतका मुद्दाहरु यस न्यायाधिकरणमा दर्ता भै कारवाहीको अवस्था रहेको हुँदा उक्त मुद्दाहरु लगाउमा साथै राखी पाउँ भनी निवेदन दिनुभएको हुँदा उक्त मुद्दाहरु लगाउमा साथै राखी नियमानुसार पेश गर्नु भन्ने यस न्यायाधिकरणबाट मिति २०७६/७/२६ मा भएको आदेश।
१३. यसमा पुनरावेदक करदाताको तर्फबाट विद्वान अधिवक्ता श्री रमण कुमार कर्णले काठमाडौं बाहिर रहेको कारण देखाई पेसी स्थगनको निवेदन पठाउनु भएकोले आजको सुनुवाई गर्न मिलेन। प्रस्तुत मुद्दा अन्तिम पटकको लागि स्थगित गरिदिएको छ। प्रस्तुत मुद्दा र लगाउका मुद्दामा समेत ५ वर्ष पुरानो भईसकेको हुँदा अर्को पेसीमा सुनुवाईको सुनिश्चितताको लागि सबै मुद्दा १५ दिनभित्र दुवै पक्षबाट लिखित बहस नोट पेश गर्न लगाई नियमानुसार पेश गर्नु भन्ने यस न्यायाधिकरणबाट मिति २०७९।१२।१३ मा भएको आदेश।
१४. करदाता होटलले मूल्य अभिवृद्धि कर तर्फ पर्यटन शुल्क बाहेक देखाएको बिक्री र आय विवरणमा देखाएको बिक्रीमा देखिएको फरक कमलाई करदाताको मुनाफा र लाभमा समावेश गरेको, करदाता कम्पनीले Exchange Fluctuation बाट भएको आम्दानीलाई मुनाफा र लाभमा समावेश गरेको, करदाताले होटलको व्याज खर्चलाई खर्चको रूपमा कट्टी नगरेको र सो अवधिको नोक्सानीलाई नोक्सानीमा दावी नगरी सो रकम सम्बन्धित सम्पत्तिको समुहबाट कट्टा गरी होटलको हास खर्च गणना गर्नु पर्ने देखिएको, करदाता Deferred Expenses Written off भनी विगत आ.ब.को खर्च दावी गरेकोलाई अमान्य गरेको, अग्राधिकार शेयरको लाभांशको खर्च दावी गरेको रकम खर्चमात्र नसकिने हुँदा खर्च कट्टी नभएको, कस्टम खर्च, सदस्यता शुल्क, मिटिङ्ग खर्च, विविध खर्च र कर्पोरेट तर्फको पब्लिक रिलेशन खर्च व्यवसाय वा लगानीबाट आय आर्जन हुने कार्यमा भएका खर्च मान्न नसकिने, स्थानिय परिवहन खर्च र भरत उप्रेतीलाई दिएको तलब खर्चहरु प्रमाणित गर्ने कागजात नभएकोले अमान्य गरिएको र जीवनाथ लामिछानेलाई भुक्तानी गरिएको ब्याज खर्च वास्तविक रूपमा कारोवारसंग सम्बन्धित खर्च हो भन्ने मान्न सकिने आधार नभएकोले अमान्य गरी भएको संशोधित कर निर्धारण आदेश कानूनसम्मत रहेको हुँदा सदर गरी पाउँ भनी प्रत्यर्थी कार्यालयको तर्फबाट विशेष सरकारी वकील कार्यालय, काठमान्डौंका सहायक

न्यायाधिवक्ता श्री संगिता थोकरले मिति २०७९।१२।२१ मा यस न्यायाधिकरण पेश गर्नुभएको बहस नोट।

१५. कम्पनी निर्माणाधिन अवस्थामा नै रहेको र आंशिक निर्माण सम्पन्न भइ होटललाई परीक्षण संचालनमा ल्याइएको हुँदा निर्माणाधिन ऋणसँग सम्बन्धित विदेशी विनिमयको दरको कारण भएको लाभलाई पूँजीकरण गरिएको, ऋण वापतको व्याजपनि पूँजीकृत नै गर्नुपर्ने हो। Capital प्रकृतिका खर्चहरू पाँच वर्षमा दावी गर्दा नोक्सानी कम हुने र राजस्वमा असर पर्दैन दफा २५ ले Written off सम्बन्धी अधिकार करदातालाई दिएको छ। अग्राधिकार शेयरको लाभांश दिन नसकिने भएकोले Provision गरिएको खर्च पाउनुपर्छ। जीवनाथ लामिछानेलाई भुक्तानी गरिएको ब्याज खर्च वास्तविक रूपमा कारोवारसँग सम्बन्धित खर्च भएकोले सो खर्च कट्टी दावी कानून सम्मत रहेको अवस्थामा समेत शुरु ठूला करदाता कार्यालयबाट भएको कर निर्धारण आदेश, निर्णय, र पत्र समेत बदर गरी पाउँ भन्ने समेत व्यहोराको पुनरावेदक तर्फका विद्वान अधिवक्ता श्री क्षेतेन लामाले मिति २०८०।०९।१७ मा पेश गरेको लिखित बहसनोट।

१६. प्रस्तुत मुद्दा र लगाउका मुद्दाहरूमा पुनरावेदक करदाताको तर्फबाट उपस्थित विद्वान अधिवक्ता श्री रमण कुमार कर्णको शुरुवाती बहस सकिएको भएपनि प्रत्यर्थी तर्फका विद्वान सहायक न्यायाधिवक्ताको बहस बाँकी रहेकोले अब सुनुवाई सम्पन्न गर्न आज समयको अभाव भएको हुँदा प्रस्तुत मुद्दा हेर्दा हेर्दैमा राखिदिएको छ। मिति २०८०।२।८ गते सोमबारको पेसीमा चढाई नियमानुसार पेश गर्नु भन्ने यस न्यायाधिकरणबाट मिति २०८०।२।१ मा भएको आदेश।

ठहर खण्ड

१७. नियम बमोजिम हेर्दाहेर्दैमा राखी आजको पेसी सूचिमा चढी निणयार्थ इजलास समक्ष पेश हुन आएको प्रस्तुत मुद्दामा पुनरावेदक करदाता तारागाउँ रिजेन्सी होटल्स लि. का तर्फबाट उपस्थित हुनुभएका विद्वान अधिवक्ता श्री रमणकुमार कर्णले ठूला करदाता कार्यालय, हरिहरभवनबाट पुनरावेदक करदाताको हकमा भएको संशोधित कर निर्धारणको आदेश र सोही आदेश सदर गर्ने गरी आन्तरिक राजस्व विभागका महानिर्देशकबाट भएको निर्णय समेत मिलेको नहुँदा बदर गरी पाउँ भनी गर्नुभएको बहस समेत सुनियो।

१८. प्रत्यर्थी कार्यालयका तर्फबाट उपस्थित हुनु भएका विशेष सरकारी वकील कार्यालय, काठमाडौँका विद्वान सहायक न्यायाधिवक्ता श्री संगिता थोकरले करदाताको हकमा ठूला करदाता कार्यालयबाट भएको आ.व. २०५९।६० को संशोधित कर निर्धारणको आदेश तथा सोही आदेश सदर गर्ने गरी आन्तरिक राजस्व विभागका महानिर्देशकबाट भएको

निर्णय समेत कानूनसम्मत नै रहेको देखिदा सदर गरी पाउँ भनी गर्नु भएको बहस समेत सुनियो।

१९. करदाताका तर्फबाट लिइएका पुनरावेदन जिकिरहरू, दुवैतर्फका कानून व्यवसायी विद्वानहरूबाट प्रस्तुत बहसनोट तथा बहस बुदाँहरू र मिसिल संलग्न कागज प्रमाणको अध्ययन गरी हेर्दा, ठूला करदाता कार्यालय, ललितपुरबाट करदाताको हकमा भएको संशोधित कर निर्धारणको आदेश तथा सोही आदेश सदर गर्ने गरी आन्तरिक राजस्व विभागका महानिर्देशकबाट भएको निर्णय समेत मिलेको छ, छैन? करदाताको पुनरावेदन जिकिर पुग्न सक्ने हो वा होइन? भन्ने विषयमा निर्णय दिनुपर्ने देखियो।
२०. करदाताको पहिलो पुनरावेदन जिकिर हेर्दा, करदाता होटलले मूल्य अभिवृद्धि कर तर्फ पर्यटन शुल्क बाहेक देखाएको बिक्री र आय विवरणमा देखाएको बिक्रीमा देखिएको फरक रकम रु.७,५५,२४१।- करदाताको आयमा समावेश गरेको निर्णय उपर रहेको देखिन्छ। मूल्य अभिवृद्धि कर तर्फ पर्यटन शुल्क बाहेक देखाएको आय रकम रु.२२,७८,८२,४५९।- तथा आय विवरणमा देखाए बमोजिम आय रकम रु.२२,७९,२७,२९८।- भै फरक देखिएको रु.७,५५,२४१।- लाई दायित्वको निःसर्ग भएको मानी आयकर ऐन, २०५८ को दफा ७(२)(ग) बमोजिम आयमा समावेश गर्ने गरी ठूला करदाता कार्यालयबाट संशोधित कर निर्धारण भएको देखिन्छ। करदाताको मूल्य अभिवृद्धि कर विवरण अनुसार आय रकम रु.२२,७८,८२,४५९।- तथा आय विवरणमा देखाएको आय रकम रु.२२,७९,२७,२९८।- रहेको देखिँदा सोमा फरक परेको रकम रु.७,५५,२४१।- देखिन्छ। सो फरक परेको रकमसंग सम्बन्धित वील वीजकहरू कर विवरणमा दावी गर्न छुट हुन गएको भनी करदाताले दावी गरेपनि करदाताले सो अनुसारका खरिद विलहरू पेश गर्न सकेको समेत नदेखिँदा आयकर ऐन, २०५८ को दफा ४० (२) बमोजिम दायित्वको निसर्ग मानी सोही ऐनको दफा ७ बमोजिम आयमा समावेश गर्नुपर्ने भनी ठूला करदाता कार्यालयबाट भएको आदेश तथा सोही आदेश सदर गर्ने गरी आन्तरिक राजस्व विभागका महानिर्देशकबाट भएको निर्णय समेत कानूनसम्मत नै देखियो।
२१. पुनरावेदक करदाताको दोस्रो पुनरावेदन जिकिर हेर्दा, करदाताले Exchange Fluctuation बाट भएको आम्दानी गरेको रु.४,०५,३४,८४०।- लाई ठूला करदाता कार्यालयले करदाताको आयमा समावेश गरेको निर्णय उपर रहेको देखिन्छ। करदाताले Exchange Fluctuation बाट भएको आम्दानीलाई International Accounting Standards को दफा २१ अनुसार नाफा नोक्सान हिसाबमा आम्दानी देखाउनु पर्नेमा सम्पत्तितर्फ समायोजन गरेकोले सो रकम करदाताको आयमा समावेश भएको भनी ठूला करदाता कार्यालयबाट निर्णय भएको देखिन्छ। International Accounting Standards तथा Indian Accounting Standards को

Alternative Treatment अनुसार दीर्घकालीन कर्जाभा भएको Loss/Gain लाई Fixed Assets किन्नको लागि भएको कर्जा भएकोले Fixed Assets मा नै थपघट गर्नु पर्ने भएकोले स्थिर सम्पत्तिमा नै समायोजन गर्न पाउनु पर्ने भनी करदाताले जवाफ दिएको देखिन्छ। International Accounting Standards को दफा २१ अनुसार यस्तो Exchange Fluctuation बाट भएको आम्दानीलाई नाफा नोक्सान हिसाबमा आम्दानी देखाउनु पर्ने स्पष्ट व्यवस्था गरेको देखिन्छ। साथै विदेशी मुद्राको दरमा Fluctuation भैरहने हुँदा प्रत्येक वर्षमा स्थिर सम्पत्तिको मूल्यमा थपघट भैरहने हुँदा आयकर ऐन, २०५८ बमोजिम स्थिर सम्पत्तिको हास आधार रकमको आधारमा खर्च कट्टी हुने हास खर्च र मर्मत सुधार खर्च यकिन नहुने भएकोले सो Exchange Fluctuation बाट भएको रु.४,०५,३४,८४०।- आम्दानीलाई आयकर ऐन, २०५८ दफा ७ बमोजिम करदाता होटलको मुनाफा र लाभ मानी आयमा समावेश हुने गरी ठूला करदाता कार्यालयबाट भएको निर्णय समेत कानूनसम्मत नै देखियो।

२२. पुनरावेदन करदाताको तेस्रो पुनरावेदन जिकिर हेर्दा, हास खर्च वापत दावी गरिएको रकम रु.८,३६,२५,१०८।- अमान्य गरिएको निर्णय उपर रहेको देखिन्छ। आयकर ऐन, २०५८ को दफा १९ को उपदफा (१) मा "कुनै व्यक्तिले कुनै आय वर्षमा कुनै व्यवसाय वा लगानीबाट भएको आय गणना गर्ने प्रयोजनको लागि सो व्यवसाय वा लगानीबाट सो व्यक्तिको आय आर्जन गर्न सो वर्षमा आफ्नो स्वामित्वमा रही प्रयोग गरेको हास योग्य सम्पत्तिको हास भए वापत अनुसूची २ बमोजिम हास खर्च कट्टी गर्नुपर्ने छ" भन्ने कानुनी व्यवस्था रहेको पाइन्छ भने अनुसूची २ मा हास खर्च कट्टी गणना गर्ने विस्तृत विधि समेत उल्लेख भएको देखिन्छ। ठूला करदाताको कार्यालयबाट मिति २०६३/१२/३० को सूचनाको अनुसार Pre-operating तर्फको रु.४,०१,९२,४७३।- र Feasibility study तर्फको रु.१,१६,२३,४३४।- को समेत जम्मा रु. रु.५,१८,१५,९०७।- को खर्चको विवरण तथा प्रमाण करदाताबाट पेश भएको देखिँदैन। त्यसैले सो रकम समेत करदाताले पुँजीकृत गरेको स्थिर सम्पत्तिबाट कट्टा गर्दा रु.८,३६,२५,१०८।- वढी दावी गरेको हास खर्च कानून सम्मत मात्र नभिल्ले हुँदा करदाताको यो पुनरावेदन जिकिरसंग सहमत हुन सकिएन।

२३. पुनरावेदक करदाताको चौथो पुनरावेदन जिकिर हेर्दा, करदाताले Deferred Expenses Written off भनी पुर्व संचालन खर्च दावी गरेको रु.४५,९६,४८४।- खर्च कट्टी पाउनुपर्ने भन्ने जिकिर लिएको देखिन्छ। आयकर ऐन, २०५८ को दफा १३ मा "कुनै व्यक्तिले कुनै आय वर्षमा कुनै व्यवसाय वा लगानीबाट भएको आय गणना गर्ने प्रयोजनको लागि यस ऐनको अधिनमा रही कारोवारसंग सम्बन्धित देहायका खर्चहरू कट्टी गर्न पाउनेछः

(क) सो आय वर्षमा भएका

(ख) सो व्यक्तिबाट भएका, र

(ग) व्यवसाय वा लगानीबाट आय आर्जन हुने कार्यमा भएका" भन्ने कानूनी व्यवस्था रहेको देखिन्छ.

यसमा करदाताले स्थिर सम्पत्तिसंग Directly Link गर्न नसकिने खर्चहरूलाई पुँजीकरण नगरी स्थगन खर्चको रूपमा राखिएकोले खर्च कट्टी हुनुपर्ने भनी दावी लिएको देखिन्छ। आयकर ऐन, २०५८ को दफा १३(क) बमोजिम सो खर्च यही आय बर्षमा भएको हो भनी प्रमाण तथा कागजातबाट करदाताले पुष्टि गर्ने सकेको देखिएन। यस अवस्थामा सुरु कर कार्यालयबाट करदाताले उल्लिखित शिर्षकमा गरेको खर्चलाई आयकर ऐन, २०५८ को दफा १३(क) अनुसार आ.ब. २०५९/०६० खर्च मात्र नमिल्ने हुँदा ऐ. ऐनको दफा २१(१)(च) अनुसार खर्च कट्टी दिन नमिल्ने ठहर गरेको निर्णय र सोही निर्णय सदर गरेको आन्तरिक राजस्व विभागका महानिर्देशकबाट भएको निर्णय समेत कानूनसम्मत नै देखिन्छ।

२४. पुनरावेदक करदाताको पाँचौं पुनरावेदन जिकिर हेर्दा, करदाताले Sundry Write off भनी आसामीलाई खर्चमा दावी गरेको रकम रु.१०,५३,८३०।- खर्च कट्टी पाउनुपर्ने भन्ने जिकिर लिएको पाईयो। करदाताले असुलीको लागि आवश्यक प्रक्रिया समेत नअपनाई A/C Code no.-51-415 बाट Sundry Write off भनी आसामीलाई खर्चमा दावी गरेको रकम खर्च कट्टी नपाउने भनी ठूला करदाता कार्यालयबाट निर्णय भएको देखिन्छ। करदाताले होटलको नियमित कामको सिलसिलामा भएको खर्च भएकोले छुट हुनु पर्ने भन्ने जिकिर लिएको देखिन्छ। आयकर ऐन, २०५८ को दफा २५ को उपदफा (२) मा "कुनै व्यक्तिले देहायका अवस्थामा मात्र कुनै रकम प्राप्त गर्ने अधिकार त्याग गर्न वा सो व्यक्तिको ऋण दावीलाई डुबेको ऋणको रूपमा अपलेखन गर्न पाउनेछ" भन्ने व्यवस्था रहेको पाइन्छ। करदाताले Write off गरेको रकम आसामीबाट भुक्तानी प्राप्त गर्न के के उपाय अवलम्बन गरेको थियो र के कुन आधारमा अब असूलउपर हुन नसक्ने भनी मनासिव रूपमा विश्वस्त भएको हो भन्ने सम्बन्धमा कुनै आधार प्रमाण पेश गरेको देखिएन। साथै आयकर ऐन, २०५८ को दफा १३(ग) मा कुनै व्यक्तिले कुनै आय बर्षमा कुनै व्यवसाय वा लगानीबाट भएको आय गणना गर्ने प्रयोजनको लागि यस ऐनको अधीनमा रही कारोबारसँग सम्बन्धित व्यवसाय वा लगानीबाट आय आर्जन हुने कार्यमा भएका खर्चहरू कट्टी गर्न पाउनेछ भन्ने कानूनी व्यवस्था रहेको देखिन्छ। करदाताले आफ्नो पुनरावेदन जिकिरमा मागदावी लिएको खर्च कट्टी रकम आयकर ऐन, २०५८ को दफा १३ बमोजिम रहेको र सो सम्बन्धमा बिल तथा भौचरहरू समेत पेश भएको भन्ने व्यहोरा उल्लेख गरेता पनि उक्त खर्च पुष्टि गर्ने थप प्रमाण तथा कागजात पेश गरेको देखिएन। यस अवस्थामा सुरु कर कार्यालयबाट करदाताले उल्लिखित शिर्षकमा गरेको रु.१०,५३,८३०।- खर्चलाई आयकर ऐन, २०५८ को दफा १३ अनुसारको वास्तविक र यथार्थ खर्च मात्र

नमिलने हुँदा ऐ.ऐनको दफा २१(१)(च) अनुसार खर्च कट्टी दिन नमिलने ठहर गरेको निर्णय कानूनसम्मत नै देखिन्छ।

२५. पुनरावेदक करदाताको छठौँ पुनरावेदन जिकिर हेर्दा, करदाताले अग्राधिकार शेयरलाई डिबेन्चरमा परिणत गरी सो वापत भुक्तानी गरेको ब्याज खर्च वापतको रकम खर्च कट्टी पाउनुपर्ने भन्ने जिकिर लिएको देखिन्छ। करदाता होटलले अग्राधिकार शेयरधारकलाई प्रत्येक वर्ष १८ प्रतिशतका दरले लाभांश दिइनेछ र कम्पनीले कुनै वर्ष मुनाफा आर्जन गर्न नसकेमा सो लाभांश त्यस पछिको वर्षहरूमा संचित हुँदै जानेछ र मुनाफा आर्जन गरेको वर्ष भुक्तानी दिइनेछ भनी उल्लेख गरेको हुँदा होटल यस आ.ब.मा नोक्सानीमा रहेको अवस्थामा करदाताले अग्राधिकार शेयर र लाभांशको लागि व्यवस्था गरेको व्याज वापतको खर्च रु.१,४४,००,०००। - खर्च कट्टी पाउनु पर्ने भन्ने जिकिर लिएको पाइन्छ। आयकर ऐन, २०५८ को दफा १४ को उपदफा (१) मा "कुनै व्यक्तिले कुनै आय वर्षमा व्यवसाय वा लगानीबाट भएको आय गणना गर्ने प्रयोजनको लागि सो व्यक्तिको व्यवसाय वा लगानीबाट आय आर्जन हुने कार्यका लागि सिर्जना भएको देहायको ऋण दायित्व अन्तर्गत सो वर्षमा लागेका सबै ब्याज कट्टी गर्न पाउनेछ। भन्ने व्यवस्था गर्दै देहायको खण्ड (क) मा कुनै रकम ऋण लिए वापत सो ऋण दायित्व सिर्जना भएकोमा सो रकम सोही वर्ष प्रयोग गरिएको वा सो वर्षमा प्रयोग गरिएका कुनै सम्पति खरिद गर्न प्रयोग गरिएको" भन्ने कानूनी व्यवस्था भएको पाइयो। कानूनमा स्पष्ट उल्लेख नभएका विषयमा अनुमानका आधारमा खर्च कट्टी गर्नु न्यायसंगत हुँदैन। करदाताले खर्च कट्टी माग गरेको रकम अग्राधिकार शेयर र लाभांशको लागि व्यवस्था गरेको ब्याज वापतको रकम रहेको देखिन्छ। एकातिर करदाताबाट सो रकम सोही वर्षको लागि प्रयोग गरिएको हो भन्ने कुनै आधार प्रमाण करदाताबाट पेश हुन सकेको देखिँदैन भने अर्कोतर्फ सो रकम सोही वर्षमा प्रयोग गरिएका कुनै सम्पति खरिद गर्न प्रयोग गरिएको भन्ने समेत देखाउन सकेको देखिँदैन। करदाताले पूरा गर्नुपर्ने लाभांश वितरणको दायित्व पूरा गर्न नसकेको भनी त्यस्तो दायित्व वापतको व्याज कट्टी गर्न पाउने व्यवस्था आयकर ऐन, २०५८ मा रहे भएको देखिएन। यसरी करदाताले अग्राधिकार शेयर र लाभांशको लागि व्यवस्था गरेको ब्याज वापतको रकमलाई आयकर ऐन, २०५८ को दफा १३ बमोजिम खर्च मान्न सकिने आधार नहुँदा ऐ. ऐनको दफा २१ बमोजिम खर्च कट्टी दिन नमिलने भनी ठूला करदाता कार्यालयबाट भएको निर्णय कानूनसम्मत रहेको देखियो।

२६. पुनरावेदक करदाताको सातौँ पुनरावेदन जिकिर हेर्दा, करदाताले कस्टम खर्च, सदस्यता शुल्क, मिटिङ्ग खर्च, विविध खर्च र कर्पोरेट तर्फको पब्लिक रिलेशन खर्च व्यवसाय वा लगानीबाट आय आर्जन हुने कार्यमा भएको हुनाले खर्च कट्टी पाउनुपर्ने भन्ने जिकिर लिएको देखिन्छ। करदाताले कस्टम खर्च रु.२८,४७५।-, सदस्यता शुल्क रु.११,०००।-,

मिटिङ्ग खर्च रु.१५,०००।-, विविध खर्च रु.१०,०००।- र कर्पोरेट तर्फको पब्लिक रिलेशन खर्च रु.१,२३,६२४।- समेत जम्मा रु.१,८८,०९९।- आयकर ऐन, २०५८ को दफा १३(ख) बमोजिम खर्च मान्न सकिने आधार नभएकोले ऐ. ऐनको दफा २१ बमोजिम खर्च कट्टी नपाउने भनी ठूला करदाता कार्यालयबाट निर्णय भएको देखिन्छ। आयकर ऐन, २०५८ को दफा १३(ग) मा कुनै व्यक्तिले कुनै आय बर्षमा कुनै व्यवसाय वा लगानीबाट भएको आय गणना गर्ने प्रयोजनको लागि यस ऐनको अधीनमा रही कारोवारसँग सम्बन्धित व्यवसाय वा लगानीबाट आय आर्जन हुने कार्यमा भएका खर्चहरू कट्टी गर्न पाउनेछ भन्ने कानूनी व्यवस्था रहेको देखिन्छ। करदाताले आफ्नो पुनरावेदन जिकिरमा मागदावी लिएको खर्च कट्टी रकम आयकर ऐन, २०५८ को दफा १३ बमोजिम रहेको र सो सम्बन्धमा बिल तथा भौचरहरू समेत पेश भएको भन्ने व्यहोरा उल्लेख गरेता पनि उक्त खर्च पुष्टि गर्ने थप प्रमाण तथा कागजात पेश गरेको देखिएन। यस अवस्थामा शुरु ठूला करदाता कार्यालयबाट करदाताले उल्लिखित शिर्षकहरूमा गरेको रु.१,८८,०९९।- खर्चलाई आयकर ऐन, २०५८ को दफा १३ अनुसारको वास्तविक र यथार्थ खर्च मान्न नमिल्ने हुँदा ऐ. ऐनको दफा २१(१)(क) अनुसार खर्च कट्टी दिन नमिल्ने भनी ठहर गरेको निर्णय आयकर ऐन, २०५८ को दफा ८१(१) को खण्ड (ग) समेतको रोहमा हेर्दा कानूनसम्मत नै देखिन्छ।

२७. पुनरावेदक करदाताको आठौँ पुनरावेदन जिकिर हेर्दा, करदाताले स्थानीय परिवहन खर्च र श्री भरत उप्रेतीलाई तलब खर्च वापत भुक्तानी भएको खर्च कट्टी पाउनुपर्ने भन्ने जिकिर लिएको पाइयो। करदाता होटलले स्थानीय परिवहन खर्च रु.१,९०,०००।- र श्री भरत उप्रेतीलाई तलब खर्च वापत भुक्तानी गरेको रु.१,९५,०००।- समेत जम्मा रु.३,८५,०००।- खर्च मान्न सकिने आधार नभएको भनी ठूला करदाता कार्यालयबाट निर्णय भएको देखिन्छ। आयकर ऐन, २०५८ को दफा १३(ख) मा कुनै व्यक्तिले कुनै आय बर्षमा कुनै व्यवसाय वा लगानीबाट भएको आय गणना गर्ने प्रयोजनको लागि यस ऐनको अधीनमा रही कारोवारसँग सम्बन्धित सो व्यक्तिबाट भएका खर्चहरू कट्टी गर्न पाउनेछ भन्ने कानूनी व्यवस्था रहेको देखिन्छ। करदाताले आफ्नो पुनरावेदन जिकिरमा मागदावी लिएको खर्च कट्टी रकम आयकर ऐन, २०५८ को दफा १३ बमोजिम रहेको र सो सम्बन्धमा बिल तथा भौचरहरू समेत पेश भएको भन्ने व्यहोरा उल्लेख गरेता पनि उक्त खर्च पुष्टि गर्ने थप प्रमाण तथा कागजात पेश गरेको देखिएन। यस अवस्थामा प्रमाणबाट पुष्टि नभएको सुरु कर कार्यालयबाट करदाताले उल्लिखित शिर्षकमा गरेको खर्चलाई आयकर ऐन, २०५८ को दफा १३(ख) अनुसार कारोवारसँग सम्बन्धित व्यक्तिबाट भएको खर्च मान्न नमिल्ने भनी खर्च कट्टी नपाउने गरी भएको निर्णयलाई अन्यथा भन्न मिल्ने।

२८. पुनरावेदक करदाताको नवौ पुनरावेदन जिकिर हेर्दा, करदाताले श्री जीवनाथ लामछानेलाई भुक्तानी गरेको ब्याज खर्चलाई अमान्य गरेको सम्बन्धमा रहेको देखिन्छ। ठूला करदाता कार्यालयबाट भएको अन्तिम कर निर्धारणको क्रममा कम्पनी ऐन विपरीत साधारण शेयर नामसारी गर्न नसकिएको भनी व्यक्तिगत ऋणमा परिणत गरेको तथा सो ऋण कुन व्यवसायिक प्रयोजनमा प्रयोग भएको हो भन्ने खुल्न आएको नदेखिएकोले ब्याज खर्च रु.२,१२,३७७।- लाई आयकर ऐन, २०५८ को दफा १३(ख) बमोजिम खर्च मान्न सकिने आधार नभएकोले ऐ. ऐनको दफा २१ बमोजिम खर्च कट्टी नहुने भन्ने व्यहोरा उल्लेख गरेको देखिन्छ। पुनरावेदक करदाताले आफ्नो पुनरावेदन जिकिरमा आफ्नो कम्पनीले जीवनाथ लामिछानेबाट मिति २०५७/०६/२४ मा साधारण शेयर खरिद गर्दा सोको मूल्यमा हिसाब मिलान हुने गरी कम्पनीलाई रकम बुझाएकोमा सो शेयर निजको नाममा प्राविधिक कारणले नामसारी हुन नसकेकोले उक्त रकम ऋणमा परिणत गरी उक्त रकममा १२ प्रतिशतका दरले साँवा चुक्ता नहुन्जेल ब्याज दिने गरी सम्झौता भएकोमा सोही सम्झौता बमोजिम निजलाई भुक्तानी गरिएको ब्याज रकम भुक्तानी दिएको भन्ने उल्लेख गरेको भएतापनि उक्त ब्याज रकम ऐनको दफा १४ बमोजिम कट्टी पाउने प्रकृतिको रकम हो भनी करदाताले वस्तुनिष्ठ आधार पेश गर्न सकेको देखिँदैन। यस्तो अवस्थामा करदाताले दावी गरेको ब्याज रकम रु.२,१२,३७७।-लाई ऐनको दफा १४ बमोजिम ब्याज खर्च पुष्टी नभएको भनी आयकर ऐन, २०५८ को दफा २१ बमोजिम खर्च कट्टी अमान्य हुने गरी ठूला करदाता कार्यालयबाट भएको निर्णय न्यायोचित नै देखियो।
२९. करदाताले अन्तिम जिकिरको रूपमा अग्रिम करतर्फको शुरु आदेश र प्रशासकीय पुनरावलोकनको निर्णय समेत बदर हुनुपर्ने भनी जिकिर लिएको देखियो । ठूला करदाता कार्यालय, हरिहरभवन ललितपुरबाट मिति २०६४।३।३१ मा करदाताबाट माग भएको अग्रिम करको विषयमा कर फस्यौट आयोग र करदाताबीच मिति २०७२।४।१० को सम्झौताबाट फस्यौट भएको तथ्यलाई करदाताले समेत स्वीकार गरेको र उक्त व्यहोरा ठूला करदाता कार्यालय, हरिहरभवन ललितपुरको च.नं. ३५, मिति २०७३।६।१० को पत्र तथा मिति २०७२।४।१० को मिसिल संलग्न सम्झौताको प्रतिलिपिबाट समर्थित भएको हुँदा यस पुनरावेदन जिकिरको सम्बन्धमा केही गर्नुपर्ने अवस्था नदेखिँदा थप विवेचना गरिरहन परेन ।
३०. तसर्थ माथि विवेचित आधार एवं कारण समेतबाट करदाता श्री तारागाउँ रिजेन्सी होटल्स लिमिटेड (स्थायी लेखा नं. ३०००५२६३७) को आ. ब. २०५९।०६० को ठूला करदाता कार्यालय ललितपुरबाट मिति २०६४।०३।३१ मा भएको संशोधित कर निर्धारण आदेश र सोही आदेश सदर गर्ने गरी आन्तरिक राजस्व विभागका महानिर्देशकबाट मिति २०७५/०२/२५ मा भएको निर्णय समेत मिलेकै देखिँदा सदर हुने ठहर्छ। अग्रिम कर

तर्फ करदाता र साविक कर फछ्यौट आयोग बीच मिति २०७२/०४/१० मा भएको सम्झौता बमोजिम हुने हुँदा थप बोली रहनु परेन। अरुमा तपसिल बमोजिम गर्नु।

तपसिल खण्ड

१. फैसलाको प्रतिलिपी सहितको जानकारी विशेष सरकारी वकीलको कार्यालयलाई पठाईदिनु।
२. प्रस्तुत फैसलाको विद्युतीय प्रति सफ्टवेयरमा अपलोड गरी फैसलाको पीठमा जनाउनु।
३. सरोकारवाला पक्षले फैसलाको प्रतिलिपी माग गरेमा लाग्ने दस्तुर लिई नियमानुसार प्रतिलिपी दिनु।
४. प्रस्तुत पुनरावेदनको दायरीको लगत कट्टा गरी शुरु मिसिल ठूला करदाता कार्यालय, ललितपुरमा पठाई दिनु।
५. प्रस्तुत मुद्दाको रेकर्ड मिसिल यस न्यायाधिकरणको अभिलेख शाखामा बुझाईदिनु।

टेकप्रसाद ढुङ्गाना

(अध्यक्ष)

उक्त रायमा मेरो सहमती छ।

बासुदेव खनाल

(लेखा सदस्य)

फैसला तयारीमा सहयोग गर्नुहुने:-

इजलास अधिकृत: श्री भिष्म भट्टराई

ईति सम्बत् २०८० साल जेष्ठ ८ गते रोज २ शुभम् -----

फैसला प्रमाणिकरण गर्ने:-

फैसला प्रमाणिकरण मिति:-

राजस्व न्यायाधिकरण काठमाडौंको छाप